

Doniyor kitobi — O‘n uchinchi son

Oxirgi kunlarning siri

Jeff Pippenger

2023-12-08

Doniyor kitobining ikkinchi bobi Vahiy kitobining o‘n to‘rtinchi bobidagi ikkinchi farishtani ifodalaydi. Shu bois u oziq-ovqat sinovi sifatida tasvirlangan, undan keyin ko‘rish sinovi keladigan va litmus sinovi bilan yakunlanadigan uch sinovning ikkinchisini ifodalaydi. Bu uchala sinov ham, ayni paytda bashoratli yo‘l-belgilar bo‘lib, Vahiy kitobining o‘n to‘rtinchi bobidagi birinchi farishtaning xabarida mavjuddir. Vahiy kitobining o‘n to‘rtinchi bobidagi birinchi farishta bilan bo‘lgani kabi, Doniyor kitobining birinchi bobi ham ushbu uch sinovning har birini o‘z ichiga oladi.

Ikkinchi sinov, ya‘ni ikkinchi farishtaning xabari, birinchi sinovning oxirida boshlanadi. Ikkinchi bob birinchi bobdan keyin keladi. Ikkinchi sinovning yakuni uchinchi sinovni uzluksiz ravishda boshlab beradi. Ikkinchi sinov bilan ifodalangan davr Doniyorning yetmish yillik asirligi orqali ramziy tarzda ko‘rsatilgan bo‘lib, u Yo‘xoyaqimning mag‘lub etilishi bilan boshlangan va Kirning farmoni bilan yakunlangan. O‘sha yetmish yilning oxiri yaqinlashar ekan, Doniyor Xudoning bashoratli Kalomi orqali oxir yetib kelish arafasida ekanini anglagan edi.

Xaldeylar saltanati ustidan shoh qilingan, midiyslar naslidan bo‘lgan Axashverush o‘g‘li Doro hukmronligining birinchi yilida, men, Doniyor, kitoblar orqali Quddusning vayronalıkları ustida etmish yil to‘lishi haqida Egamizning kalomi Yeremiyo payg‘ambarga ayon bo‘lgan yillar sonini angladim. Doniyor 9:1, 2.

Doniyor oxirgi kunlarda yetmish yillik asirlikning ramziy ma‘nosini angelaydigan Xudoning xalqini ifodalaydi va bu anglash yetmish ramziy yil nihoyasiga yetishidan sal avval sodir bo‘ladi. Xudoning xalqi yetmish yillik asirlikni to‘g‘ri tushungan, ammo Doniyor ifodalayotgan narsa shuki, o‘sha yetmish yil 2001-yil 11-sentyabrdan boshlab Yakshanba qonunigacha bo‘lgan bashoratli davrni anglatadi. Doniyor uchun bu yillar Kir farmoni bilan yakunlangan edi, bu esa oxirgi kunlarda Amerika Qo‘shma Shtatlaridagi Yakshanba qonunini ifodalaydi.

Yakshanba qonunidan sal oldin, Xudoning xalqi ramziy yetmish yil bilan ifodalangan bashoratli tushunchaga uyg‘otiladi. Bu ramziy yillar 2001-yil 11-sentyabrni ifodalovchi Yohayiqim bilan boshlangan; aynan o‘sha paytda uchinchi Vayning Islomining kirib kelishi bilan Vahiy kitobining o‘n sakkizinchi bobidagi qudratli farishta tushib kelib, Bobilning qulaganini e‘lon qildi. Bobilning qulashi ikkinchi farishtaning xabarini anglatadi, va 2001-yil 11-sentyabrda farishtaning qo‘lida bo‘lgan yashirin kitobni yeganlar uchun ikkinchi sinov davri boshlandi. Ramziy yetmish yil bilan ifodalangan o‘sha davr Yakshanba qonunigacha davom etadi.

Oxir yaqinlashar ekan, Doro hukmronligining birinchi yilida Doniyor orqali timsollanganidek, Xudoning xalqi hayvonning surati sinoviga uyg‘otiladi. Ular ilgari hayvonning surati sinovi bilan bog‘liq ayrim haqiqatlarni tushungan edilar, biroq ular ikkinchi farishtaning bashoratli davrining

oxiri arafasida anglab yetadigan qismi zulmat ichida yashirin bo‘lib kelgan. Doniyor Xudoning bashoratli Kalomini o‘rganib, so‘ng yetmish yilning ahamiyatini anglab yetganida, ibodatga yo‘naltirildi; xuddi avval Navuxadnazar uning surat-tushi yuzasidan hayot-mamot tahdidi solganida ham ibodatga yo‘naltirilganidek. Doniyor kitobining to‘qqizinchi bobida, xuddi ikkinchi bobdagi kabi, Doniyor ibodat qilganida, bashoratli nur qabul qildi.

Ha, men ibodatda gapirayotganimda, hatto avval boshdagi vahiyda ko‘rganim o‘sha odam — Jabroil — tez uchib kelib, kechki qurbonlik vaqti menga tegdi. U menga ma‘lum qildi, men bilan gaplashdi va dedi: Ey Doniyor, men hozir senga hikmat va fahm berish uchun keldim. Doniyor 9:21, 22.

Daniyelga ibodat qilganida berilgan “mahorat va fahm-farosat” uning ikkinchi bobdagi ibodati bilan uyg‘unlashadi.

Shundan so‘ng Doniyor o‘z uyiga borib, bu voqeani o‘z hamrohlari Xanoniyo, Mishoel va Ozariyoga ma‘lum qildi; ular bu sir xususida osmonlar Xudosidan rahm-shafqat so‘rashlari uchun, toki Doniyor va uning hamrohlari Bobilning qolgan donishmandlari bilan birga halok bo‘lmasinlar. Shunda bu sir Doniyorga tungi vahiyda ochib berildi. Shunda Doniyor osmonlar Xudosi ga hamd aytdi. Doniyor 2:17–19.

Satrna-satr, Doniyorning ikki ibodati ayni bitta ibodatdir. Har ikkisi ham ramziy ma‘noda ikkinchi farishtaning ko‘rish sinovini ifodalovchi tarix davomida berilgan bo‘lib, u 2001-yil 11-sentyabr bilan yaqin orada keladigan yakshanba qonuni o‘rtasida sodir bo‘ladi. Navuxadnazar tomonidan tahdid qilinayotgan yaqin o‘lim, shuningdek Yeremiyoning yetmish yili va Musoning yetti karra qasami haqidagi bashoratli bilim bilan Doniyor Levilar yigirma olti ibodatini qiladi, shu bilan birga Xudo unga Muqaddas Kitob bashoratining so‘nggi bashoratli sirini ochib berishini so‘raydi. Bu sirni Yuhanno Iso Masihning Vahiyi deb ta’riflaydi.

To‘qqizinchi bobda Doniyor ikki saltanatning o‘tish nuqtasida turadi. Bobil endigina Midiya va Forslarga qulagan edi, chunki bu Doro hukmronligining birinchi yili edi; shu tariqa Xudoning xalqini oxirgi kunlarda birinchi farishtaning harakati, shuningdek uchinchi farishtaning harakati bilan belgilangan o‘tish nuqtasiga joylashtiradi.

Filadelfiyalik Millerchi harakati 1856-yilda Laodikeyaga o‘tdi, va Future for America’ning Laodikeyalik harakati Vahiy kitobining o‘n birinchi bobida tasvirlangan ko‘chada uch yarim kun o‘lik yotish davrining oxirida Filadelfiyalik harakatga o‘tadi. 1856-yildan 1863-yilgacha Millerchilarning Filadelfiyalik harakati bilan bog‘liq holda muvaffaqiyatsiz topshirilgan sinov “yetti zamon” ta’limoti bilan aloqador edi.

Future for America’ning Laodikiyalik harakati uchun sinov ularning tarqoq holatini tan olish zarurati bilan bog‘liq bo‘lib, shundan so‘ng Levilar yigirma oltinchi bobidagi ibodat va tajribaga kirishishdan iboratdir. Daniel Bobil bilan Mado-Fors imperiyalari o‘rtasidagi o‘tish davrida, hamda Kirning farmoni bilan belgilangan yetmish yillik davrning yakunlanishidan sal oldin yashagan edi. Yetmish yil Danielning ibodati uchun kontekstdir, va yetmish yil Musoning “yetti vaqt”ini ifodalaydi. Danielning har ikkala ibodati ham birinchi farishta harakatida, shuningdek uchinchi farishta harakatida “yetti vaqt” bilan belgilangan o‘tish davriga mos keladi.

Doniyorga ochib berilgan “sir” — bu Navuxadnazar butining vahiyidir. Oxirgi kunlarda Navuxadnazar butining “siri” shundan iboratki, u to‘rtta emas, sakkizta shohlikni ifodalaydi. “Sakkizinchisi Yettitadan” toifasiga kiruvchi avvalgi maqolalarda bu haqiqat allaqachon taqdim etilgan. O‘sha sir ichida yettitadan bo‘lgan sakkizinchisi keladigan o‘tish nuqtasining vahiyi ham bor. Navuxadnazar butining “siri” — bu haqiqiy Protestantizm shoxining va Respublikachilik shoxining tirilishi tasdig‘idir. Bu ikkala tirilish ham har bir shoxning sakkizinchi ekanini, biroq yettitadan ekanini ko‘rsatadi; va har ikkala shoxning oltinchidan sakkizinchiga o‘tishi Musoning “yetti marta”si bilan bog‘liq sinovning payg‘ambarlik kontekstida sodir bo‘ladi. O‘tish, Kir farmonidan sal oldin, Doniyor orqali ifodalanganidek, yuz beradi; bu esa Amerika Qo‘shma Shtatlaridagi yakshanba qonuni farmonini ifodalaydi. So‘ng yakshanba qonuni chog‘ida, tezkor harakatlar ichida, papalikning halokatli yarasi tuzaladi, papalik ham Doniyor kitobining ikkinchi bobidagi Navuxadnazar buti orqali ifodalanganidek payg‘ambarlik o‘tishidan o‘tar ekan, yettitadan bo‘lgan sakkizinchi boshga aylanadi.

Shundan so‘ng Doniyor Bobilning donishmandlarini yo‘q qilish uchun podshoh tomonidan tayinlangan Ariyoxning oldiga bordi; u borib, unga shunday dedi: “Bobilning donishmandlarini yo‘q qilma; meni podshoh huzuriga olib kir, men podshohga ta‘birini ayon qilaman”. Shunda Ariyox shoshilinch ravishda Doniyorni podshoh huzuriga olib kirib, unga shunday dedi: “Yahudo asirlaridan podshohga ta‘birini ma‘lum qila oladigan bir kishini topdim”. Podshoh javob berib, Belteshazar deb atalgan Doniyorga shunday dedi: “Sen men ko‘rgan tushni va uning ta‘birini menga ma‘lum qila olasanmi?” Doniyor 2:24–26.

Doniyorga sir ochib berilgan zahoti, uning ikkala ismi ham tilga olinadi; bu esa u ahd xalqini ifodalashini, ya‘ni oxirgi kunlarda endigina yuz qirq to‘rt minglik Filadelfiya harakatiga o‘tgan xalqni ko‘rsatadi. U Xudoning xizmatkoriga xos xarakterni namoyon etib, “sir”ni tushuna olmaganlari sababli hech kim o‘ldirilmasligini so‘raydi. Uning xarakteri Doniyorni topgani uchun shoh oldida e‘tirof qozonishga intiladigan Navuxadnazarning xizmatkori Ariyoxning xarakteriga qarama-qarshi qo‘yiladi. So‘ng Doniyor Navuxadnazarning savoliga savol bilan javob berar ekan, haqiqiy payg‘ambarlik namoyon bo‘lishi bilan Bobil donishmandlariniki o‘rtasidagi farqni ko‘rsatadi; va keyin, Ariyoxdan farqli ravishda, o‘zini ulug‘lash uchun “sir” haqidagi tushunchasidan foydalanmay, aksincha osmonlar Xudosini ulug‘laydi.

Doniyor shoh huzurida javob berib, dedi: Shoh talab qilgan bu sirni donishmandlar, munajjimlar, sehrgarlar va folbinlar shohga oshkor eta olmaydilar; Ammo osmonlarda sirlarni ochib beradigan bir Xudo bordir, va U shoh Navuxadnazar ga oxirgi kunlarda nima bo‘lishini ma‘lum qilur. To‘shagingda yotganingda boshingga kelgan tushing va boshingdagi vahiyalar shulardir. Doniyor 2:27, 28.

Doniyor “sir” haqidagi bayonini uni oxirgi kunlarda nima bo‘lishini tushuntirib beradigan “sir” sifatida aniqlash bilan boshlaydi. Yashirin qolgan yetti momaqaldiraq tarixining siri oxirgi kunlarda nima bo‘lishini ko‘rsatadi. Navuxadnazar haykali sinov muddati yopilishidan sal oldin muhrdan yechiladigan oxirgi kunlar sirining bir unsuridir. U sinov muddati yopilishidan sal oldin, yer yirtqichining ikkala shoxi yettitadan bo‘lgan sakkizinchisiga aylanishi sodir bo‘ladigan o‘tish davrida, Doniyor tomonidan Doro hukmronligining birinchi yilida ifodalanganidek, ochib beriladi.

Ey shoh, sen yotganingda ko'nglingga bundan keyin nima yuz berishi haqidagi o'ylar keldi; sirlarni ochib beruvchi Zot senga nima yuz berishini ma'lum qildi. Ammo menga kelsak, bu sir mendagi boshqa har qanday tirik zotnikidan ortiqroq biror hikmat tufayli ochilgani yo'q, balki ta'bir shohga ma'lum qilinsin va sen o'z qalbingdagi o'ylarni bilgin deb ochildi. Daniel 2:29, 30.

Doniyor uning haqiqatini ikkinchi bir guvohlik bilan mustahkamlaydi: Nabuxadnazarning tushi "oxirgi kunlar" haqida ekanini u shunday deganida tasdiqlaydi: "sirlarni ochuvchi Zot senga bundan keyin nima sodir bo'lishini ma'lum qildi," ya'ni "bundan keyin." So'ngra Doniyor bu sir unga o'zi uchun, yoki unda boshqa har qanday insonnikidan ustunroq donolik bo'lgani uchun berilmaganini, balki "ta'birini ma'lum qiladiganlar uchun" Nabuxadnazarga berilganini ko'rsatadi. Bu "sir" oxirgi kunlarda ruhiy Bobil shohiga tushning "ta'birini" taqdim etadiganlar uchun berilgan edi. Sir ayniqsa bir yuz qirq to'rt ming uchun berilgan edi, chunki bu "sir" oxirgi kunlarda Bobilning yakuniy qulashini e'lon qiladiganlar uchundir. So'ng Doniyor zulmatda yashirin bo'lgan va hayot-mamot sinovini keltirib chiqargan surat-tushni oshkor qiladi.

Ey shoh, sen ko'rding, va mana, ulkan bir haykal bor edi. Bu ulkan haykalning jilosi nihoyatda zo'r edi, u sening oldingda turar edi; uning qiyofasi esa dahshatli edi. Bu haykalning boshi sof oltindan, ko'kragi va qo'llari kumushdan, qorni va sonlari misdan edi, oyoqlari temirdan, panjalari esa qisman temir va qisman loydan edi. Sen shunday ko'rdingki, qo'lsiz kesib olingan bir tosh kelib, temir va loydan bo'lgan oyoqlariga urdi va ularni parcha-parcha qildi. Shunda temir, loy, mis, kumush va oltin birgalikda parcha-parcha bo'lib, yozgi xirmonlarning somoniga o'xshab qoldi; shamol ularni uchirib ketdi, shundayki, ulardan asar ham topilmadi. Haykalga urilgan o'sha tosh esa ulkan bir tog'ga aylandi va butun yer yuzini to'ldirdi. Tush mana shudir; endi uning ta'birini shoh huzurida aytamiz. Doniyor 2:31–36.

Navuxadnazar tushida Muqaddas Kitob bashoratidagi shohliklar uning davridan to oxirgi kunlargaacha aniqlab berildi; o'sha paytda Danielning Navuxadnazarga taqdim etilishida hamda qo'lsiz kesib olingan toshda ifoda etilgan yuz qirq to'rt ming kishi, tasvirdagi yer yuzidagi shohliklarni vayron qiladi va shu tosh keyin butun yer yuzini to'ldiradigan tog'ga aylanadi. Bu tush keyingi kunlar haqida, ya'ni yuz qirq to'rt ming kishiga oxirgi bashoratli sir ochib beriladigan bashoratlari o'tish nuqtasi haqida edi.

Shunda ular haqiqiy protestant shoxining bayrog'i sifatida uchinchi farishtaning xabarini halok bo'layotgan dunyoga olib boradilar. Bu xabar Qo'shma Shtatlardagi yakshanba qonuni paytida, hayvonning tamg'asi majburan qabul qildirilganda, baland nido darajasiga ko'tariladi. O'sha farmondan oldin, oxirgi kunlarda Doniyor orqali ifodalanganlar hayvon suratining sinovi bilan yuzma-yuz qilinishi lozim. Bu sinov ko'zga ko'rinadigan sinovdir va yakshanba qonuni haqidagi farmonni yuzaga keltiradigan harakatlar Doniyor orqali ifodalanganlar tomonidan ko'rilishini talab qiladi. Ular zulmat ichida yashirilgan surat sinovini ko'rishga imkon beradigan ilohiy uslubiyatni tanlagan-tanlamaganliklarini aniqlash uchun sinaladilar. Ularning sinovi shaxsiy tavozega kelishni va e'tirofni o'z ichiga oladi. Bu Doniyorga tushlar va vahiyalarda idrok berilganini tan olishni ham o'z ichiga oladi, chunki agar ular sahroda nido qilayotgan Doniyorning ovozigacha quloq solishdan bosh tortsalar, bu Masihning kunlarida Yahyo Cho'ndiruvchining xabarini rad etganlar kabidir.

Opa Uayt bizga Doniyor va Vahiy kitoblari bir-birini to'ldirishini bildiradi, va u qo'llagan "to'ldirmoq" so'zi mukammallikka yetkazish ma'nosini anglatadi. 2023-yil iyul oyining oxirida Yahudo qabilasining Arsloni inoyat muddati yopilishidan sal oldin qilishni va'da qilganidek, Iso Masihning Vahiyini muhrdan ochishni boshladi. Buni amalga oshirar ekan, U ilgari to'g'ri tushunilgan, ammo endi oxirgi kunlar manzarasida anglanishi lozim bo'lgan Muqaddas Kitob haqiqatlarini aniqlab berdi.

Bu haqiqatlardan biri — Vahiy kitobining o'n birinchi bobidagi ikki guvohdir. Yana biri esa Vahiy kitobining o'ninchi bobidagi "yetti momaqaldiroq"ning mukammal bajo keltirilishi bo'lgan tarixdir. U 2020-yil 18-iyuldagi umidsizlik haqida so'zlaydigan muqaddas islohot yo'nalishlaridan haqiqatlarni yuzaga chiqardi. U muqaddas islohot yo'nalishlarining har birida mavjud bo'lgan, birinchi xabarning quvvatlantirilishi tarixidan tortib hukmgacha bo'lgan tarixni tasvirlaydigan to'rtta belgi-nishondan ilgari hech qachon anglab yetilmagan tarzda foydalandi. Doniyor kitobining ikkinchi bobi ushbu tushunchalarning ko'pini kamolga yetkazadi, biroq bu chuqur haqiqatlar Alpha va Omega deb belgilangan metodologiyani qabul qilishdan bosh tortadiganlar uchun zulmat ichida yashiringandir.

Doniyor kitobining ikkinchi bobini o'rganishni yakunlar ekanmiz, Doniyorning ikkinchi bobi orqali kamolga yetkazilgan ayrim haqiqatlar va yo'l-belgilarni qisqacha jamlab, o'zaro bog'laymiz. Shu tariqa, tungi vahiyda Doniyorga ochilgan sir aynan mana shu haqiqatlarni ifodalashini ko'rsatamiz.

Xulosa va yakuniy xulosani keyingi maqolada bayon qilamiz.

"Egamiz odamlarni ularning xatolari va ortga qaytishlari ichida qarshi olish uchun O'zi belgilagan vositalarga ega. Uning xabarchilari ularni uyquchan holatlaridan uyg'otish va hayotning qimmatli so'zlarini, ya'ni Muqaddas Bitiklarni, ularning fahmiga ochish uchun ravshan guvohlik berishga yuborilgan. Bu kishilar shunchaki va'zgo'ylar emas, balki xizmatkorlar, nur tashuvchilar, sodiq soqchilar bo'lishlari kerak; ular tahdid solayotgan xavfni ko'rib, xalqni ogohlantiradilar. Ular Masihga o'zlarining jiddiy g'ayratlarida, mulohazali farosatlarida, shaxsiy sa'y-harakatlarida, qisqasi, butun xizmatlarida o'xshashlari lozim. Ular Xudo bilan hayotiy aloqaga ega bo'lishlari va Eski hamda Yangi Ahdning bashoratlari hamda amaliy saboqlari bilan shu qadar yaqindan tanish bo'lishlari kerakki, Xudo kalomining xazina xonasidan yangi va eski narsalarni keltira olsinlar." Testimonies, 5-jild, 251.